

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עני

שמור לקדשו

מלכות
וקסברגר
סאר הישרה הישראלית

ההלכות נלקחו מהספר "השבת בתפארתה" של הגאון ר' אברהם חיים עדס שליט"א מו"ץ בשכונת "בית וגן" ירושלים, מחבר הספר "ארבעת המינים למהדרין"

השבת היא האות והברית בין בורא עולם לעם ישראל. כתוב במדרש: "אמר רבי אלעזר בר אבינא: מצינו בתורה, בנביאים ובכתובים, ששקולה שבת כנגד כל המצוות". אמר להם הקב"ה לישראל: "אם תזכו לשמור שבת, מעלה אני עליכם כאלו שמרתם כל המצוות שבתורה".

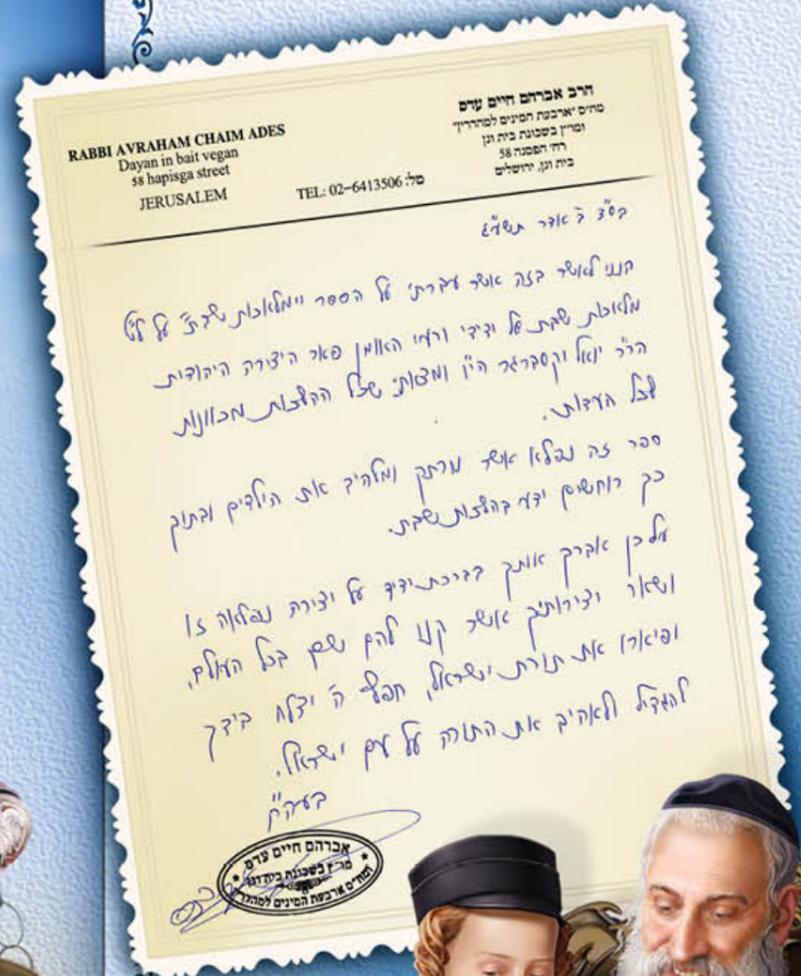
על ידי שמירת השבת אפשר לזכות לתורה, שהרי כתוב: "בשבת נתנה תורה לישראל". בשבת – כלומר על ידי קיום מצוות וקדשת שבת, נתנת כל התורה לישראל, וכאלו קימו כל המצוות שבתורה.

כמה חשוב, אם כן, שילדי ישראל יקבלו משגים בהלכות שבת, שהן הבסיס לחיי היהודי. וכך, כאשר המבגרים שוחחו ויתדינו בענין מהלכות שבת – גם הילדים יבינו במה דברים אמורים, מתי מתעוררת שאלה ומדוע צריך להזהר. יהא זה בעבורם נכס יקר לעתיד; פתיחת שער לעולם של הלכות המלוות כל יהודי עד מאה ועשרים: הלכות שבת.

על שמירת שבת הצטוינו במרה. הלכות רבות תלויות במצוה זו, וזכות וחובה עלינו לדעת אותם היטב. ב"מלכות וקסברגר" מפארים בעבורכם את השבת ומכניסים גם את הילדים לאוירה של הלכות שבת בצורה ספורית, חויתית ומרתקת.

הספר שלפניכם יקנה בעזרת השם לילדים משגים וידיעות מתוך ההלכות החשובות כל-כך של ל"ט מלאכות, ויעורר אותם לשים לב לפרטים שלא חשבו עליהם עד היום. יש בכך כדי להטעים את הילד ממתיקות ההלכה, אך זוהי רק "טעימה", רק חלק מן ההלכות. כמוכן, אין לסמוך על הספורים בספר "הלכה למעשה", ואין לפסק על פיהם הלכות. מי שמתעוררת לו שאלה בהלכות שבת – ישאל מורה-הוראה מבהק פיצד לנהג.

התמונות המובאות בספר עוסקות באבות המלאכה עצמם. השאלות והתשובות שבתמונה אינן קשורות בהכרח לתמונה, אלא מביאות שביבים נוספים מתוך פרטי ההלכה.

מעין עולם הבא...
נלמד נדע...

תוכן הספר אבות מלאכות

פירוט שלושים ותשע אבות מלאכות שבת המחולקים לפי עבודות במשכן ובכך לפי הצרכים הבסיסים של האדם לחם • בגד • ספר • בית

המשנה במסכת שבת פרק ז' משנה ב' מונה את "ארבעים מלאכות חסר אחת" שהם אבות המלאכות:

מלאכות הנעשות לצורך בניין בית

מלאכות שנעשו לצורך הקמת המשכן

- 73..... לב. הכותב
- 75..... לג. המוחק
- 77..... לד. הבונה
- 79..... לה. הסותר
- 81..... לו. המכבה
- 83..... לז. המבעיר
- 85..... לח. המכה בפטיש
- 87..... לט. המוציא והמכניס

מלאכות הנעשות לצורך כתיבה על קלף

מלאכות שנעשו לצורך הכנת כיוסי עורות האילים המאודמים ועורות התחשים

- 59..... כה. הצד
- 61..... כו. השוחט
- 63..... כז. המפשיט
- 65..... כח. המעבד
- 67..... כט. הממחק
- 69..... ל. משרטט
- 71..... לא. מחתך

מלאכות הנעשות לצורך הכנת בגד

מלאכות שנעשו בהכנת היריעות

- 33..... יב. הגוזז
- 35..... יג. המלבן
- 37..... יד. המנפץ
- 39..... טו. הצובע
- 41..... טז. הטווה
- 43..... יז. המסך
- 45..... יח. העושה שני בתי גירין
- 47..... יט. האורג שני חוטים
- 49..... כ. הפוצע שני חוטין
- 51..... כא. הקושר
- 53..... כב. מתיר
- 55..... כג. התופר
- 57..... כד. הקורע

מלאכות הנעשות לצורך אפיית לחם

מלאכות שנעשו בצביעת יריעות המשכן

- 11..... א. הזורע
- 13..... ב. החורש
- 15..... ג. הקוצר
- 17..... ד. המעמר
- 19..... ה. הדיש
- 21..... ו. הזורה
- 23..... ז. הבורר
- 25..... ח. הטוחן
- 27..... ט. המרקד
- 29..... י. הלש
- 31..... יא. האופה

הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

השמש שלחה קרניים זוהרות ומחממות. קופלה חזר מ"חברת תהלים" כשהוא צועד לאט לאט. היה חם ויבש, והוא החליט לקצר את הדרך הביתה ולעבר דרך הגנה. כשנכנס, הוא לא מהר כמו תמיד אל מתקני השעשועים, אלא אץ-אץ אל הברזיה שהיתה מתקנת במרכז הגנה.

הוא רצה כבר לשתות, כשלתע שמע קול מזדעק מאחוריו: "קופלה, לא!"

הוא הסתובב, כלו תמה, וראה לפניו את המדריך של חברת תהלים. "למה לא?" שאל קופלה, "האם זו ברזיה פרטית?"

"קופלה, שים לב שהברזיה הזו מתקנת בצורה שהמים מתיזים ממנה על האדמה", הסביר לו המדריך. "בשבת אסור להשתמש בברז בגנה, משום שכך משקים את האדמה ועוברים על מלאכת 'זורע'. ולא רק להשקות אסור, אלא כל דבר שמשבח את העץ או את הפרי - אסור בשבת. כגון: לגזם ענפים, או לפתח חממות כדי שהירקות יבשילו. כן צריך להזהר בעציץ: לא לבצע בו פעולות שגורמות לצמיחה".

"אבל קופלה, אל תדאג", סים המדריך את דבריו. "נכנס כאן לבית-הכנסת הסמוך, שם תוכל לשתות ככל שתצטרך, בלי שום חשש של 'זורע'." "תודה שהצלת אותי מאסור!" קרא קופלה, ויחד הם נגשו אל הברז שבבית-הכנסת.

הגדרת מלאכת זורע • כל פעלה שעושה לשפור הצומח או למניעת הזק ממנו באופן שמסיע לו לצמח, הרי זה בכלל מלאכת זורע.

היכן היתה במשכן • בזריעת הסממנים שהיו צובעים בהם את יריעות המשכן.

בדאי אסור, מפני שהוא משקה את הגנה ויש בזה משום מלאכת זורע, וזה אסור מהתורה. אבל אם הוא נוטל ידיים לגנה שיש בה קוצים, האסור הוא רק מדרבנן, מפני שלא נוח לו שיגדלו קוצים.

האם מתר לטול ידיים לגנה בשבת?

אסור, והוא אסור מדרבנן מחשש שמא יבוא להשוות גמות ויעבר על מלאכת חורש. אבל בבית על גבי המטה מותר.

האם מותר לשחק בשבת בגלות בגנה?

הסתובב והשתעמם. הוא כבר היה בחברת תהלים, אחר-כך נח וקרא והביט בחלון... לפתע נשמעו דפיקות על הדלת, וקופלה מהר לפתח. "רוצה לבוא לשחק אתי בגלות?" שאל יוסי, בן השכנים. "רוצה מאד!" אמר קופלה והביט בגלות הצבעוניות והיפות. "הו, הנה אמא שלי התעוררה. אמא, אוכל לשחק עם יוסי בחצר?" שאל. אמא הרשתה לקופלה לשחק במשחק שקט, והשנים מהרו אל החצר. "קדם נכין גמות ובורות בשביל הגלות", אמר יוסי וכמעט התחיל לחפר. קופלה זנק ולחש: "יוסי, אסור! בוא נשחק על המטה שמנחת בפנת החצר, כי אין לשחק בגלות בחול או בשטח מרצף בחצר." קופלה המשיך: "משום 'חורש' אסור לישר גבעות קטנות או שקעים באדמה ולהחליק אותה. אין לחרש בכלי ולא במכונה וגם לא באמצעות הידים." "מה אתה אומר?! לא ידעתי!" התפעל יוסי. "יש עוד משהו שאסור לעשות משום 'מלאכת חורש'?" "אה, כן! אין להוציא ולנכש אבנים וענפים מהאדמה לקראת החרישה. אין לזבל, אסור לפורר גושים של עפר שדבוקים יחד." "קופלה, אתה זוכר מצ'ין" הם שמעו את קולו של אבא מאחוריהם. "ומכיון שנשמרתם מאסור חורש, הבאתי לשניכם סקריות מתוקות!"

הגדרת מלאכת חורש • המשפר את הקרקע לצורך צמיחה.
היכן היתה במשכן • חרשו לצורך הסממנים.